

Препод перемог. - 1992. - 4 березня.

Чимало населених пунктів нашого району ведуть літочислення із середини XVI століття: наприклад, перша письмова згадка про Радивилів датується 1564 роком, про Козин — 1538, про Хотин — 1670, а от в актах Луцького замку за 1545 рік є записи про Теслугів і Сестратин, Дранчу і Коритне, Пустоїванне і Жабокрики...

Причому якщо про одні населені пункти говориться принагідно, то інші раз у раз згадуються і в пізніші роки, а це допомагає за чисто побутовими, здебільшого незначними деталями побачити характер тодішніх суспільних відносин, зрозуміти, як жили на цих землях у далекі часи.

У документах часто трапляються, зокрема, записи про Жабокрики (нині село Довгалівка). Цікаво, що з роду власників цього поселення походив відомий церковний діяч кінця XVII — початку XVIII століття Діонісій (Димитрій) Жабокрицький, якому чимало сторінок присвячено в «Літопису» Самійла Величка. Тут значиться: «...всі руська волинська шляхта вибрала з поміж себе на ту овдовілу Луцьку й Острозьку єпископію одного значного і заслуженого в Короні, також волинського шляхтича і вченого чоловіка Димитрія на Жабокриках Жабокрицького, земського луцького писаря...» Він підтримав ідеї Івана Мазепи, за що в 1709 році був засланий російськими властями. На засланні й помер.

В середині XVI століття Жабокрики нічим не вирізнялися. Серед головних подій, що прокочувалися над ними, були сварки, пограбування і судові позови. Отже, про що збереглися відомості?

В акті від 1545 року згадується «городня (тобто

двір з дерев'яними будівлями) Івана і Дахна Жабокрицьких з Жабокрик». А в акті від 7 березня 1561 р. міститься постанова Луцького міського суду про відкладення розгляду скарги Федори Свинюської про пограбування у неї хліба і захоплення села Жабокриків Зіновією Жабокрицькою. Донесення від 4 квітня того ж року засвідчує, що слуга вдови землянина (землевласника) Гаїни Жабокрицької вручив пасинку її

Гурину позов королівського суду щодо її ж скарги з приводу захоплення цим самим Гурином третини села Жабокриків, яке було записане їй у віно чоловіком (тобто як посаг). При цьому, дізнаємося, чоловік і слуга Жабокрицької зазнали від Гурина Жабокрицького образ та побоїв, 29 травня приймається рішення Луцького міського суду: Зіновію Жабокрицьку зобов'язують згадану третину села віддати невістці Опранці, адже ця частина була записана в віно її чоловіком Василем Жабокрицьким — сином Зіновії. У донесенні від 4 червня йдеться про виділення Зіновією на користь невістки третини села з огляду на судове рішення. Ось такий родинний конфлікт, сліди якого не загубилися з плином віків.

В акті від 2 листопада все того ж 1561 р. містяться дві заяви: одна — пані Федори Свинюської про отримання нею від пана Марка Жоравницького 1000 кін литовських грошей, друга — Жоравницького про повер-

нення йому Свинюською сіл Блудова, з присілком Десятиною, Жабокриків, Теслугова, з присілками Крупцем, Борятином, Доброводією і Піщайкою, які були у володінні її чоловіка.

Далі пропонуємо хронологію ще деяких фактів, зафіксованих у документах.

30 червня 1562 р. Скарга князя Максима Олександровича Вишневецького про наїзд на землю його службирика Гурина Жабокрицького,

12 липня 1563 р. Скарга слуги пана Василя Загорівського про арешт його, а також про побиття його і пастухів, підміну волів Олексієм Козинським у Жабокриках. Волі відправлялися як посаг королю.

12 вересня 1563 р. Скарга землянина Лесоти Жабокрицького про збройний наїзд на його село Жабокрики Олексія Козинського, а також про побиття і пограбу-

вання майна.

15 листопада 1563 р. Скарга землянина Романа Красносельського та інших про тяжкі побої його слугам і пограбування грошей та речей паном Михайлом Жоравницьким при нападі на дім скаржника.

16 листопада 1563 р. Скарга Івана Жабокрицького про завдані йому, його дружині і синові побої та пограбування майна паном Михайлом Журавницьким (тут прізвище через «у») при наїзді на Жабокрики.

17 листопада 1563 р. Заява Анни Жабокрицької про відстрочку з нагоди війни (період польської агресії на українські землі) розбору її скарги щодо захоплення частини села Жабокриків і забрання в неї вінового листа й печаті пасинком Іваном Гурином Жабокрицьким.

8 червня 1563 р. Скарга князя Максиміліана Вишневецького про пограбування і вигнання його селян із маєтку Жабокриків паном Олексієм Козинським та іншими, які вчинили напад.

22 грудня 1563 р. Заставний запис Жабокрицької

Красносельському на дві третини своєї частини в селі.

17 березня 1564 р. Скарга Івана Жабокрицького про те, що Михайло Жоравницький прислав своїх слуг з неводами і наказав виловити всю рибу в ставу в Жабокриках.

24 червня 1579 р. Воевода землі волинської князь Богущ Федорович Корецький пише, що за 4 тисячі кій грошей половину маєтку Жабокрик у Кременецькому повіті купив у панів Олександра Ключника і Яна, Михайла та Василя Марковичів Жоравницьких року 1571-го, 8 жовтня, однак останні не бажають попередню угоду виконати, у в'язку з чим і звертається, щоб їх до того зобов'язали.

Як бачимо, Жабокрики привертали увагу багатьох, за володіння ними або їх частинами йшла боротьба, часто з застосуванням сили. За рядками документів легко проглядає доля простих людей, які опинилися в епіцентрах конфліктів, змушені були потерпати від побоїв і принижень.

Лише наприкінці XVII чи на початку XVIII століття поряд із Жабокриками з'явилось поселення, яке дістало назву Малі Жабокрики (нині Бригадирівка). Перша письмова згадка про нього датована 13 травня 1710 року — йдеться про передачу маєтку Малі Жабокрики графинією Маріанною Тарновською дворянину Олександру Гуровському з метою покриття грошової суми, належної до сплати. При цьому подавався опис сільського інвентаря і перелік повинностей селян на користь поміщика.

В. ЯЩУК, член правління районної організації Українського товариства охорони пам'яток історії та культури, журналіст.

Сторінки історії

Жабокрики XVI століття